Kopie
Afgeleverd aan: Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel
Vrij van griffierecht - art. 280,2° W.Reg.

Uitgifte

Repertoriumnummer
2017/ 483
Datum van uitspraak
16 februari 2017
Rolnummer
2015/AB/488

Uitgereikt aan
op € JGR

Arbeidshof te Brussel

zevende kamer

Arrest

COVER 01-00000773912-0001-0010-01-01-1

OCMW - leefloon
tegensprekelijk arrest
heropening van de debatten
kennisgeving per gerechtsbrief (art. 580, 8°, Ger. W.)

OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN VAN SCHERPENHEUVEL-ZICHEM, met zetel te 3271 ZICHEM, Markt 21, appellant, vertegenwoordigd door de heer Beyens Jurgen, houder van een schriftelijke volmacht,

tegen

B geïntimeerde, vertegenwoordigd door mr. PEXSTERS Frederic, advocaat te 3500 HASSELT, Guffenslaan 72.

***
*

Na beraad, spreekt het arbeidshof te Brussel het volgend arrest uit:

Gelet op de stukken van de rechtspleging, in het bijzonder op:

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis, uitgesproken op tegenspraak op 20 april 2015 door de arbeidsrechtbank Leuven, 2e kamer (A.R. 14/1338/A),
- het verzoekschrift tot hoger beroep, ontvangen ter griffie van dit hof op 22 mei 2015,
- de neergelegde conclusies,
- de voorgelegde stukken.

***
*

De partijen hebben hun middelen en conclusies uiteengezet tijdens de openbare terechtzitting van 10 november 2016. De zaak werd in voortzetting gezet op de openbare zitting van 19 januari 2017, waarna de debatten werden gesloten, het openbaar ministerie een mondeling advies heeft gegeven, de zaak in beraad werd genomen en voor uitspraak gesteld op heden.

***
*

DE FEITEN EN DE RECHTSPLEGING.

1.
Mevrouw B geboren in 1996 leefde in een verstoorde gezinsrelatie met huishoudelijk geweld en lijdt zelf aan een autismespectrumstoornis. Sinds 2012 werd het gezin gevolgd door de bijzondere jeugdzorg. Gelet op de complexe situatie thuis was mevrouw B reeds sinds haar middelbaar op internaat. Ze werd begeleid door de vzw De Oever, die haar hielp bij het zelfstandig wonen en daarvoor een verblijfssubsidie kon aanwenden. Deze verblijfssubsidie was in principe slechts voorzien tot de leeftijd van 18 jaar.

2.
Op de leeftijd van 18 jaar (15 juli 2014) deed mevrouw B bij het ocmw Scherpenheuvel een aanvraag tot het bekomen van een leefloon. Zij had zich toen reeds ingeschreven voor studies aan de Katholieke Hogeschool Limburg (bachelor in de orthopedagogie) en zou daar een kamer huren.

Haar aanvraag werd echter op 5 augustus 2014 geweigerd door het ocmw Scherpenheuvel. Het ocmw was van oordeel dat mevrouw B haar rechten moest laten gelden op onderhoudsgeld van haar ouders, omdat er geen of onvoldoende factoren waren die een relatiebreuk met haar ouders aantoonden. Vermits haar opleiding nog niet voltooid was na haar meerderjarigheid dienden haar ouders in te staan voor de kosten van haar opleiding.

Bij verzoekschrift van de 25 augustus 2014 heeft mevrouw B deze beslissing betwist voor de arbeidsrechtbank te Leuven.

3.
Omdat zij niet de mogelijkheid was om een studentenkamer te huren woonde mevrouw B in een garage, die tot een kleine woning was omgebouwd, en eigendom was van de vriend van haar moeder. Deze woongelegenheid bevond zich in dezelfde straat als het verblijf van de moeder. Omdat er voor deze woongelegenheid geen stedenbouwkundig vergunning was aangevraagd en zij daar niet verder mocht blijven wonen, heeft mevrouw B , met steun van de vzw De Oever, vanaf 13 mei 2015 een studentenkamer gehuurd te Hasselt. Vanaf einde januari 2016 is zij van studierichting verandert. Zij volgt een opleiding jeugd- en gehandicaptenzorg, die erkend is als een voltijdse opleiding die tot een diploma leidt.

4.
Bij vonnis van 20 april 2015, ter kennis gebracht bij gerechtsbrief van 22 april 2015, heeft de arbeidsrechtbank te Leuven het beroep van mevrouw B tegen de beslissing van het ocmw Scherpenheuvel van 5 augustus 2014 gegrond verklaard. De rechtbank oordeelde dat mevrouw B recht had op maatschappelijke dienstverlening onder de vorm van een leefloon als samenwonende, mits het afsluiten van een geïndividualiseerd project voor

maatschappelijke integratie. Het vonnis bepaalde dat het ocmw bij het bepalen van het bedrag van de steun rekening diende te houden met de aanrekenbare inkomsten.
Bij verzoekschrift van 22 mei 2015 heeft het ocmw Scherpenheuvel hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank.

DE ONTVANKELIJKHEID.

Het beroep is ingesteld in overeenstemming met wettelijke bepalingen en binnen de wettelijke termijn. Het is ontvankelijk.

BEOORDELING.

1.
Het ocmw Scherpenheuvel stelt dat het terecht het leefloon geweigerd heeft door te verwijzen naar de ouders, die de plicht hadden en in staat waren om, gedurende haar studies, verder in het onderhoud van hun dochter te voorzien en de kosten van deze studies ten laste te nemen. Het ocmw verwijst daarbij naar artikel 4, § 1 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, waarin gesteld wordt dat van de aanvrager kan vereist worden dat hij zijn recht op onderhoudsgeld laat gelden ten aanzien van degenen die hem onderhoud verschuldigd zijn. Volgens het ocmw Scherpenheuvel was de verhouding tussen mevrouw B en naar ouders niet dermate verstoord dat een dergelijke verwijzing niet opportuun zou zijn. De ouders beschikten ook over voldoende bestaansmiddelen om in dit onderhoud te voorzien. De moeder had als invalide een jaarinkomen van € 11.600, terwijl de vader - die reeds lang gescheiden was - in 2012 over een inkomen beschikte van € 33.098. De moeder woonde bovendien samen met een vriend in diens woning, zodat zij geen abnormaal hoge kosten had.

Het ocmw Scherpenheuvel verwijst verder naar het feit dat mevrouw B in ieder geval zelf over voldoende bestaansmiddelen beschikte. In het kader van haar begeleiding door de vzw De Oever genoot zij een verblijfssubsidie die gelijk was aan het bedrag van het leefloon voor een samenwonende of alleenstaande. Volgens het ocmw Scherpenheuvel moet deze verblijfssubsidie in rekening gebracht worden.

Verder moet volgens het ocmw Scherpenheuvel zeker voor de eerste periode rekening gehouden worden met het voordeel in natura waarover mevrouw B beschikte omdat zij gratis kon wonen in een woning die eigendom was van de vriend van haar moeder. Het ocmw Scherpenheuvel maakt dan een globale afrekening van de bestaansmiddelen van mevrouw B , rekening houdend met de verblijfssubsidie, de bijdrage van de ouders, de kinderbijslag en de inkomsten uit arbeid waarover mevrouw B gedurende bepaalde periodes beschikte, om te oordelen dat uiteindelijk voor geen enkele periode mevrouw B onvoldoende bestaansmiddelen had.

Het ocmw stelt ook dat mevrouw B onvoldoende aantoont, dat zij werkbereid was in die zin dat zij door studentenjobs mee zou bijdragen in haar bestaan.

Het ocmw stelt ook de vraag of het voor gans de periode het bevoegde ocmw was vermits mevrouw B in Hasselt woonde en er blijkbaar een onderbreking geweest is in haar studies.

2.
Mevrouw B vraagt de bevestiging van het bestreden vonnis en de verdere toekenning van het leefloon zolang zij studente is en over geen eigen inkomen beschikt.

Volgens haar was de thuissituatie wel degelijk zeer problematisch. Al de relaties die haar moeder aanging waren steeds ongelukkige relaties, die gepaard gingen met partnergeweld, wat voor haarzelf en voor de kinderen het samenleven zeer moeilijk maakte. Bovendien was haar moeder niet in staat om voldoende structuur in het gezinsleven te geven die zij als persoon met een autisme spectrumstoornis zeker nodig had. In besluiten voegt mevrouw B daaraan toe dat sinds de oorspronkelijke aanvraag de relatie met haar ouders nog verslechterd is. In het nieuwe gezin van haar moeder is de situatie geëscaleerd omdat er sprake is van een mogelijk seksueel misbruik door de partner, wat aanleiding gegeven heeft tot een zelfmoordpoging van de moeder, met wie zij nog nauwelijks contact heeft. Ook met haar vader onderhoudt zij slechts zeer sporadische contacten. Zij kan dus in feite geen beroep doen op de onderhoudsplicht van haar ouders, tenzij zij een procedure zou instellen, wat zeker de situatie nog zou verslechteren.

Volgens mevrouw B kan geen rekening gehouden worden met de verblijfssubsidie die zij ontving via de vzw De Oever. Deze subsidie wordt immers slechts toegekend tot de leeftijd van 18 jaar, dit is tot op het ogenblik dat de begeleide minderjarige aanspraak kan maken op leefloon. Het is slechts gedurende de eventueel noodzakelijke procedure, of bij weigering van het ocmw, dat een verblijfssubsidie provisioneel nog toegekend kan worden. Zij heeft aldus geen "recht" op deze subsidie, die moet verrekend worden vanaf het ogenblik dat zij een leefloon ontvangt.

Voor wat betreft de verblijfssituatie stelt mevrouw B dat zij slechts een beperkt aantal maanden heeft kunnen wonen in de omgebouwde woning die eigendom was van de partner van haar moeder. Omdat voor deze verbouwing geen stedenbouwkundig vergunning was aangevraagd, moest zij deze verlaten. Zij stelt verder dat zij, sinds de aanvraag, onafgebroken student is gebleven zodanig dat het ocmw Scherpenheuvel het bevoegde ocmw is gebleven (een aanvraag bij het ocmw Hasselt is overigens op die basis afgewezen). De studies die zij thans volgt moeten beschouwd worden als voltijdse studies in de zin van artikel 2,6° van de wet van 2 april 1965 betreffende het tenlasteneming van de steun door de ocmw's.
Mevrouw B stelt ten slotte dat zij in de mate van het mogelijke studentenjobs verricht heeft om mee in haar bestaan te voorzien.

3.
Overeenkomstig artikel 3, 4° van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, moet de persoon die aanspraak maakt op het recht op maatschappelijke integratie, onder meer voldoen aan de voorwaarde dat hij niet beschikt over toereikende bestaansmiddelen, noch er aanspraak op kan maken.

Op basis van artikel 4 van de wet van 26 mei 2002 kan van de leefloonaanvrager worden gevraagd dat hij zijn rechten laat gelden op onderhoudsgeld vanwege de personen die daartoe gehouden zijn, en het bijzonder de ouders. Volgens een vaststaande rechtspraak gaat het hier echter ook enkel om een mogelijkheid, een faculteit, waarop het openbaar centrum slechts beroep kan doen na onderzocht te hebben of een dergelijke verwijzing, in acht genomen de concrete omstandigheden van de zaak, opportuun is en aan de aanvrager het recht op leefloon garandeert zoals het door de wet voorzien is. De rechter oefent op deze mogelijkheid een controle met volle rechtsmacht uit, en kan zijn oordeel in de plaats stellen van dit van het openbaar centrum (Cass. 18.06.2011, *J.T.T.*, 339).

Overeenkomstig art. 211 Burgerlijk Wetboek kunnen de ouders de op hen wegende onderhoudsplicht steeds vervullen door het aanbod het kind te ontvangen, te voeden en te onderhouden in hun woning. Deze regel is echter evenmin absoluut. Er wordt o.m. van afgeweken wanneer een dergelijke uitvoering in natura van de onderhoudsverplichting onmogelijk is ingevolge de gestoorde verhoudingen tussen ouders en kind. (cfr. D. SIMOENS, *OCMW- dienstverlening,* Die Keure 2003, p. 30 e.v., met verwijzingen naar de rechtspraak.).

4.
Met de eerste rechter is het hof van oordeel dat een verwijzing naar de onderhoudsplicht van de ouders - en zeker een verwijzing naar de onderhoudsplicht in natura door het verlenen van onderdak aan de kinderen - in de concrete omstandigheden van de zaak niet aangewezen is. Het gezin waarin mevrouw B opgroeide stond al, op het ogenblik van de aanvraag van het leefloon, onder toezicht van de bijzondere jeugdzorg. Mevrouw B verbleef ook reeds tijdens haar middelbare studies op internaat, en kwam enkel in de weekends thuis. Zij lijdt zelf aan een autisme spectrumstoornis, die leidt tot meer problemen in de sociale verhoudingen en vanwege de ouders een bijzondere inspanning en aanpassing vereist. Uit de voorgelegde verslagen, zowel van het ocmw als van de begeleidingsdienst "De Oever", blijkt duidelijk dat de voorwaarden daarvoor niet vervuld waren. Het is daarom ook dat, voor de voortzetting van de studies, mevrouw B oorspronkelijk geopteerd had om onmiddellijk "op kot" te gaan. De verdere evolutie van de situatie na het vonnis van de eerste rechter - de moeder heeft de relatie met haar partner verbroken en is na een vermoeden van seksueel misbruik ten aanzien van de kinderen, totaal ontredderd achtergebleven met een zelfmoordpoging tot gevolg – bevestigt deze conclusie.

Met haar echte vader had mevrouw B al sinds jaren geen echt contact meer.

Het leefloon kon aldus niet geweigerd worden omwille van het feit dat mevrouw B beroep moest doen op de onderhoudsplicht van de ouders. Wel kan het ocmw, in toepassing van artikel 26 van de wet van 26 mei 2002, het toegekende leefloon terugvorderen bij de onderhoudsplichtigen, binnen de grenzen en beperkingen bepaald door de Koning.

5.
Bij het onderzoek naar de aanwezigheid van voldoende bestaansmiddelen is het in de eerste plaats noodzakelijk de aard te bepalen van de "verblijfssubsidie" waarover mevrouw B beschikte in het kader van haar begeleiding door de vzw De Oever en de verhouding van deze subsidie ten aanzien van het leefloon. Deze subsidie wordt uitgekeerd in het kader het Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand.

Het besluit kent subsidies toe aan een aantal voorzieningen die in het kader van de reglementering erkend worden, zoals begeleidingstehuizen, gezinstehuizen, onthaal,- oriëntatie- en observatiecentra, dagcentra, thuisbegeleidingsdiensten, diensten voor begeleid zelfstandig wonen en diensten voor pleegzorg.

Artikel 39 van het besluit voorziet de subsidie voor het verblijf van minderjarigen, die begeleid worden door een dienst voor zelfstandig wonen.

Dit artikel bepaalt (§ 1 en 2):

"§ 1. Om de uitgaven te vergoeden met betrekking tot het verblijf van de minderjarigen die zelfstandig wonen, evenals voor het verblijf van de minderjarigen in een voorziening van categorie 1 tot 4, worden aan de voorzieningen van categorie 1 tot en met 4 en 6 per minderjarige en per dag subsidies toegekend overeenkomstig de tarieven bepaald in bijlage 3 bij dit besluit.

§ 2. De subsidies voorzien in § 1 worden niet uitbetaald voor de personen vermeld in artikel 1, punt 3°, b) die zelfstandig wonen, tenzij na uitputting van de procedure waaruit blijkt dat de betrokkene geen recht heeft op het bestaansminimum en niet over voldoende eigen inkomsten beschikt. De Vlaamse minister bepaalt de wijze waarop aan de voorziening voorschotten worden verleend gedurende de tijd dat de procedure loopt

De personen, "vermeld in artikel 1, punt 3°, b" zijn de personen die gelijkgesteld worden met de minderjarigen en na de leeftijd van 18 jaar nog verder bijstand kunnen genieten."

Uit deze bepaling blijkt dat, in de regel, personen die de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben niet meer in aanmerking komen voor de toekenning van een verblijfssubsidie. Uitzonderlijk kan deze subsidie toch toegekend worden wanneer de betrokkene geen recht heeft op het bestaansminimum (leefloon). Gedurende de tijd noodzakelijk voor de procedure tot het

bekomen van het leefloon, kunnen voorschotten worden verleend. Bij de berekening van het leefloon kan het ocmw Scherpenheuvel dan ook geen rekening houden met de verblijfsubsidie.

6.
Wel kan het ocmw Scherpenheuvel rekening houden met de inkomsten die mevrouw B uit arbeid verworven heeft, met de financiële steun die ze krijgt van de ouders en met de kinderbijslag in zoverre deze rechtstreeks of onrechtstreeks aan haar wordt betaald. Voor de periode tot en met 12 mei 2015 dient er geen rekening gehouden te worden met het voordeel in natura van de afzonderlijke 'woning' die mevrouw B betrok, omdat de eerste rechter slechts een leefloon als samenwonende toekende. Vanaf 13 mei 2015 bestond dit voordeel in natura niet meer.

Het hof beschikt niet over alle recente gegevens om een afrekening te maken van de aanrekenbare bestaansmiddelen, waaromtrent blijkbaar nog betwistingen tussen partijen bestaan. Het komt in de eerste plaats aan het ocmw Scherpenheuvel toe om, in uitvoering van het arrest en in samenwerking met de vzw De Oever (die de toegekende voorschotten op de verblijfsubsidies moet kunnen recupereren), een afrekening op te stellen. Om eventuele betwistingen, die nog zouden overblijven te beslechten heropent het hof de debatten. Deze heropening wordt uiteraard zonder voorwerp wanneer partijen akkoord zijn over de afrekening.

7.
Uit de voorgelegde stukken blijkt voldoende dat mevrouw B , in de mate van het mogelijke, arbeid verricht heeft tijdens de vakantieperiodes of in aanvulling op haar studies, teneinde persoonlijk bij te dragen in haar levensonderhoud. Er kan haar geen afwezigheid van werkbereidheid verweten worden.

8.
Uit de informatie ingewonnen door het openbaar ministerie blijkt dat de huidige studies, die mevrouw B volgt, kunnen beschouwd worden als voltijdse studies in de zin van artikel 2, § 6 van de wet van 2 april 1965 en artikel 11, § 2, a) van de wet van 26 mei 2002, zodat het ocmw Scherpenheuvel het bevoegde ocmw blijft, ook nadat mevrouw B haar actuele studies heeft aangevat. Er is ook geen onderbreking van de studies geweest.

9.
Mevrouw B kan derhalve aanspraak maken op een leefloon ten laste van het ocmw Scherpenheuvel. Tot 12 mei 2015 gaat het om een leefloon als samenwonende, zoals toegekend door de eerste rechter op basis van de elementen die ter beschikking waren op het ogenblik van zijn uitspraak. Vanaf 13 mei 2015, datum waarop mevrouw B een studentenkamer betrok in Hasselt, dient een leefloon toegekend worden als alleenstaande, onder aftrek van de aanrekenbare inkomsten.

OM DEZE REDENEN
HET ARBEIDSHOF

Gelet op de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, in het bijzonder op het artikel 24,

Rechtsprekend op tegenspraak,

Gelet op het eensluidend mondeling advies van mevrouw Nathalie Van den Brande, waarnemend advocaat-generaal, waarop repliek van beide partijen.

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond. Veroordeelt, rekening houdend met de evolutie van de situatie sinds het vonnis van de eerste rechter, het ocmw Scherpenheuvel tot betaling van een leefloon als alleenstaande vanaf 13 mei 2015, rekening houdend met de aanrekenbare inkomsten zoals vastgesteld in dit arrest.

Heropent de debatten teneinde eventuele overblijvende betwistingen tussen partijen te kunnen beslechten.

Stelt de zaak te nemen dien einde vast ter openbare zitting van **donderdag 4 mei 2017** om **14u** voor een pleitduur van **30 min.**

Aldus gewezen en ondertekend door de zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel,

samengesteld uit:

Fernand KENIS,	raadsheer,
Christian LAURIERS,	raadsheer in sociale zaken, werkgever,
Daniël HEYVAERT,	raadsheer in sociale zaken, werknemer-bediende,
bijgestaan door :	
Sven VAN DER HOEVEN,	griffier.

Fernand KENIS

Sven VAN DER HOEVEN

Christian LAURIERS

Daniël HEYVAERT

en uitgesproken op de openbare terechtzitting van donderdag 16 februari 2017 door:

Fernand KENIS, raadsheer,
bijgestaan door
Sven VAN DER HOEVEN, griffier.

Fernand KENIS

Sven VAN DER HOEVEN

C. Lauriers, raadsheer in sociale zaken, werkgever, verkeert in de onmogelijkheid om dit arrest te ondertekenen.
Overeenkomstig art. 785 Ger. W. wordt dit arrest ondertekend door F. Kenis, raadsheer en D. Heyvaert, raadsheer in sociale zaken, werknemer-bediende.

S. VAN DER HOEVEN